

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 1.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 1.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 1.4 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.5 แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.1 ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.2 ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.3 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.4 การได้มาของหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.5 หลักการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.7 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.8 การวัดประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.9 จุดมุ่งหมายของการวัดประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.10 ระยะเวลาของการประเมินหลักสูตร
 - 2.11 ขั้นตอนในการประเมินผลหลักสูตร
 - 2.12 วิธีการและแหล่งข้อมูล
3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 3.1 ความนำ
 - 3.2 หลักการ
 - 3.3 จุดหมาย
 - 3.4 โครงสร้างหลักสูตร
 - 3.5 วิสัยทัศน์
 - 3.6 คุณภาพผู้เรียน

- 3.7 สารและมาตรฐานการเรียนรู้
- 3.8 คำอธิบายรายวิชา
4. จังหวัดสุพรรณบุรีและอำเภอดอนเจดีย์
 - 4.1 ภูมิหลังจังหวัดสุพรรณบุรี
 - 4.2 ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสุพรรณบุรี
 - 4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของจังหวัดสุพรรณบุรี
 - 4.4 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของจังหวัดสุพรรณบุรี
 - 4.5 ภูมิหลังของอำเภอดอนเจดีย์
 - 4.6 การปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 4.7 อาณาเขต
 - 4.8 ความสำคัญของอนุสรณ์ดอนเจดีย์
 - 4.9 ความเป็นมาของพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์
 - 4.10 ประวัติที่ตั้ง
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. เจตคติ
 - 6.1 ความหมายของเจตคติ
 - 6.2 ลักษณะที่สำคัญของเจตคติ
 - 6.3 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 6.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 - 6.5 การเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร
 - 6.6 การวัดเจตคติ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

1. ความหมายของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 41) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและนำไปใช้ในการจัดการเรียนสอน ตามที่มุ่งหมายไว้

2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (input) เช่น ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น กระบวนการ (process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (output) คือ ความสำเร็จทางการศึกษา

3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณ บ้านเรา "เที่ยวดอนเจดีย์" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ความหมายของหลักสูตร มีความหมายหรือคำนิยามที่แตกต่างกันออกไปตาม ทศนะความเชื่อ แนวคิด ปรัชญา และประสบการณ์ของนักการศึกษา และหน่วยงานทาง การศึกษาซึ่ง

วิชัย ดิสสระ (2535, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 ประการ คือกลุ่มวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนภายใต้คำแนะนำของโรงเรียน หรือหลักสูตร ประกอบด้วยประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียน (กรมวิชาการ, 2540 ก, หน้า 7) ได้สรุปว่า หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทางที่โรงเรียนปรารถนา

กาญจนา คุณารักษ์ (2540, หน้า 14) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการ หรือแผนข้อกำหนดอันประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุต่างๆ ใน การจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมศักยภาพ ของตนเอง

ถวัลย์ มาตจรัส (2545, หน้า 52) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ และหลักสูตรเป็น แผนหรือแนวทางหรือกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถให้บุคคลพัฒนาได้เต็มตาม ศักยภาพแห่งตน

กรมวิชาการ (2545, หน้า 5) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาว่า เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถสูงสุด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่ การปฏิบัติได้ สามารถรู้จักตนเองมีชีวิต อยู่ในโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างมีความสุขจากความหมายของหลักสูตรข้างต้น

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้หรือมวลประสบการณ์ที่ โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น พร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อ หลักสูตร มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง อันประกอบไปด้วย ความนำ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร คุณภาพผู้เรียน วิสัยทัศน์ กิจกรรมการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนรู้ที่ต่าง ๆ และวิธีวัดประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ในการเรียนเฉพาะเจาะจง สารการเรียนรู้

2. ความสำคัญของหลักสูตร

กาญจนา คุณารักษ์ (2540, หน้า 4) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้ปรัชญา หรือความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาบรรลุผลสมความมุ่งหมาย ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เพราะหลักสูตรมีความสำคัญในการพัฒนาบุคคลในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ ผู้เรียนอยู่ในวัยที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หลักสูตรมีส่วน ช่วยในการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตนอกจากนั้นหลักสูตรยังมีความสำคัญต่อสังคม การเมืองและเศรษฐกิจอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ในการเรียนเฉพาะเจาะจง

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์ (2539, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การที่จะทราบว่าการศึกษาระดับต่างๆ จะดีหรือไม่ดีสามารถศึกษาจากหลักสูตรสถานศึกษาในระดับนั้นๆ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับจุดหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่ปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ หลักสูตรเป็นเสมือนหางเสือที่จะกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษาเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าหลักสูตรทันสมัยคนในชาติ ก็มีความรู้มีประสิทธิภาพประเทศก็เจริญ อมรา บุญช่วย, และเล็ก เริงสินธุ์ (2540, หน้า 19-20) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายและเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของแต่ละประเทศเน้นหนักไปทางใด

นิเทศสุขกิจ ทัพชัย (2540, หน้า 8-9) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ โครงสร้าง กิจกรรมและเป็นกลุ่มวิชาทั้งหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมจนเกิดการพัฒนาให้เป็นผู้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. หลักสูตรช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นการควบคุมจิตใจและการปฏิบัติให้อยู่ในระบบระเบียบและค่านิยมของสังคม
3. หลักสูตรเป็นตัวกลางหรือตัวเชื่อมระหว่างปรัชญาปณิธานหรือจุดหมายของการศึกษากับวิธีสอนหรือการใช้หลักสูตรเข้าด้วยกัน

ถาวร บัวศรี (2542, หน้า 9) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1. หลักสูตร เป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์ เป้าประสงค์ ความมุ่งหมาย และนโยบายการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
2. หลักสูตรคือหัวใจของการศึกษา เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรแล้ว การศึกษาก็ย่อมดำเนินการไม่ได้

3. หลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้แน่ใจว่าเยาวชนในแต่ละวัยและระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน

4. หลักสูตรเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนว่าจะได้รับการศึกษาตามที่ตั้งใจไว้

5. หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลงประสพการณ์แก่ผู้เรียน

วิวัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545, หน้า 3) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้านช่วยชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาครูดลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดมวลงประสพการณ์ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ในด้านความรู้ ทักษะคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนบรรลุผลตามจุดหมายของการจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น วัด สถานศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชนในท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลตามจุดหมายสำคัญของหลักสูตร

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 17) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการศึกษา
4. หลักสูตรในระดับโรงเรียนเป็นหลักสูตรที่ให้แนวปฏิบัติแก่ครู
5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริม ความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดหมายของการศึกษา

6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทาง การจัดประสพการณ์ว่าผู้เรียน และสังคมควรได้รับสิ่งใดบ้าง ที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นเป็นผลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนด วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความราบรื่น

9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคต

10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 6-7) กล่าวว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กัปตันหรือครูผู้สอนรู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปทางใด และจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอน และระหว่างทางที่ไปจะต้องทำอะไรบ้าง ต้องใช้สื่อหรืออุปกรณ์ช่วย หรือต้องมีการตรวจสอบประเมินผล ต้องปรับปรุงวิธีการอย่างไรบ้าง ใน การเรียนการสอนนั้น

ผู้เรียนต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไรและจะได้รับผลอย่างไร นอกจากนี้จะต้องมีการเตรียมการอย่างไร จึงจะสามารถเรียนรู้และได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

จากความสำคัญของหลักสูตรที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ ในฐานะเป็นเครื่องชี้แนวทางหรือ แผนในการปฏิบัติงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย

3. องค์ประกอบของหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรควรพิจารณาถึงองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ นักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 38-51) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการสอน อันที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษาหลักสูตรจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานหรือองค์ประกอบของหลักสูตรพื้นฐานหลัก 4 ประการ คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหา วิธีสอน การประเมินผล

กาญจนา คุณารักษ์ (2540, หน้า 14) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบอย่างน้อย 6 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระ
3. วิธีสอนและการดำเนินการ
4. วัสดุอุปกรณ์การสอน
5. กิจกรรมการเรียนการสอน
6. การประเมินผล

รุจิรี ภูสาระ, และจันทราณี สงวนนาม (2545, หน้า 8) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ (objective) ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนแก่ใคร สอนทำไม
2. เนื้อหาวิชา (subject matter) หมายถึง สาระของความรู้ และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์นั้นๆ เนื้อหาเป็นรายละเอียดที่นำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. วิธีสอนและวิธีดำเนินการ (method and organizative) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน สอนเนื้อหาวิชาด้วยวิธีสอนแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมีความรู้ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติและคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด

4. วิธีการประเมิน (evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและประเมินผล การเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อมรา บุญช่วย, และเล็ก เรืองสินธุ์ (2540, หน้า 8) ; ยุทธ ไกรวรรณ (2545, หน้า 10-12) และสุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 18-19) ได้มีความเห็นสอดคล้องกับทาบากล่าวคือ มีความเห็นว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรควรมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. จุดหมายของหลักสูตร (curriculum aims)
2. เนื้อหา (content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation)
4. การประเมินหลักสูตร (evaluation)

ข้าง บัวศรี (2542, หน้า 18-19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา (education goals and policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (curriculum aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

3. รูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร (types and structures) หมายถึง ลักษณะของการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (subject objective) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ ผู้เรียนหลังจากได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (content) หมายถึง รายละเอียดที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (instructional objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คติ และบุคลิกภาพหลังจากที่ได้เรียนรู้ตาม เนื้อหาที่กำหนด

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (instructional strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

8. การประเมินผล (evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (curriculum materials and instructional media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม วีดิทัศน์ และอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรที่นักการศึกษาทุกท่านได้กล่าวไว้ตรงกัน คือ ความสำคัญหลักการ จุดหมายโครงสร้างคำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

4. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้ กรมวิชาการ (2540, หน้า 31-32) ได้ให้ความหมายว่าเป็นการปรับปรุงกิจกรรม การเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม หรือเป็นการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียด เนื้อหาวิชา ขึ้นใหม่และอาจรวมไปถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้วย

ตรินทิพย์ ภู่อาลี (2542, หน้า 36) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นการแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว เพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือแบบของหลักสูตรเดิมแต่เป็นการแก้ไขเพื่อให้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต้องกระทำอยู่ตลอดเวลาในการใช้หลักสูตร ส่วนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้นเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิมทั้งระบบทุกองค์ประกอบของหลักสูตร

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544, หน้า 2) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็น กระบวนการตัดสินใจที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ และกิจกรรมของการสอนของ สถานศึกษานั้นๆ ว่าสามารถวัดประเมินประสิทธิภาพ การเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ในหลักสูตร ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพจะเป็นการสนับสนุนหลักในการพัฒนา ประชากรของประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามทิศทางที่ชาติต้องการของสังคมและ เปลี่ยนแปลงในสังคมเป็นผลทำให้หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงซึ่ง ไม่สามารถกำหนดหลักสูตร ให้คงที่อยู่แบบเดิมได้ตลอดเวลา กระบวนการวางแผนหลักสูตรจึงต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา

กาญจนา คุณารักษ์ (2540, หน้า 291) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็น กระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การสร้าง การเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุง หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ในลักษณะการเพิ่มรายละเอียด หรือการปรับกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

5. แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร หรือรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการสร้าง หลักสูตรที่มีขั้นตอนสำคัญ อันจะนำไปสู่การได้หลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้บรรลุตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนด นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังต่อไปนี้

ทาบ (Taba, 1962, หน้า 12) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. สืบหาความต้องการ (diagnosis of needs) โดยสำรวจปัญหาและความต้องการของสังคมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (formulation of objectives) โดยนำข้อมูลจากการสำรวจมาวิเคราะห์ เพื่อจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

3. การเลือกเนื้อหา (selection of content) โดยคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้เพื่อนำมาสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม

4. การจัดเนื้อหาวิชา (organization of content) โดยพิจารณาถึงความยากง่ายของสาระวิชาความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ วิชาใดควรเรียนก่อนหรือเรียนทีหลัง

5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (selection of learning experiences) เพื่อเสริมเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (organization of learning experiences) โดยจัดลำดับก่อนหลัง เพื่อให้การเรียนการสอนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

7. การประเมินผลว่าจะประเมินผลอะไร และวิธีการประเมินผล (determination of what evaluation of evaluate and of the way and means doing it) เป็นการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรว่ามีการกำหนดเนื้อหาวิชาอะไรบ้าง มีประสบการณ์การเรียนรู้ อะไรบ้าง บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการประเมินผลจะยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก

การพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) ใช้จุดประสงค์เป็นตัวกำหนด ควบคุม การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์ชั่วคราวขึ้นมาก่อนแล้วหาวิธีการและหลักเกณฑ์จากทฤษฎีการเรียนรู้ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคมมาปรับปรุงจุดประสงค์ชั่วคราวให้เป็นจุดประสงค์ที่แท้จริงโดยใช้พื้นฐานทางจิตวิทยาและปรัชญาในการพัฒนาหลักสูตรมาช่วยให้การตรวจสอบว่า การจัดหลักสูตรเพื่อตอบสนองใคร มีจุดมุ่งหมายเหมาะสมหรือไม่ การกำหนดจุดประสงค์จะนำไปสู่การกำหนดโครงสร้าง และกระบวนการวิชาได้ชัดเจน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2535, หน้า 66) ซึ่งไทเลอร์ ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร โดยให้หลักการและเหตุผล ใช้วิธี mean-ends ไว้ว่าในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นจะประกอบด้วยหลักการ 4 ข้อ เรียกว่า เหตุผลของไทเลอร์ (Tyler rationale) คือ

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษามีอะไรบ้างที่ควรจัดให้ (educational purposes)
2. ต้องมีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (educational experiences)

3. ต้องจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (organization of educational experiences)

4. ต้องประเมินผลประสบการณ์ในการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (evaluations)

6. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์ (2539, หน้า 20-21) ได้เสนอขั้นตอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอันมีรากฐานมาจากทัศนคติและความต้องการทางสังคม ข้อบังคับทางกฎหมายของรัฐ ข้อค้นพบจากงานวิจัยต่างๆ และปรัชญาของผู้เชี่ยวชาญตามหลักสูตร

2. ออกแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจเลือกและจัดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและลักษณะของสังคม ตลอดจนข้อกำหนดต่างๆ ของสังคม และปรัชญาทางการศึกษา

3. วางแผนและจัดทำแผนการสอนในรูปแบบต่างๆ เลือกวิธีการสอนวัสดุและสื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้

4. ประเมินผลหลักสูตร จะต้องใช้เทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร เน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพการสอน และพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 129) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่า การจัดทำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรระดับชาตินั้น จะต้องจัดทำหลักสูตรต้นแบบเสียก่อน เพื่อนำไปทดลองและแก้ไขจนแน่ใจว่าสามารถจะนำไปใช้ได้โดยทั่วๆ ไป พร้อมทั้งเสนอแนะขั้นตอนในการจัดทำ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร
2. กำหนดจุดหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร
4. การกำหนดจุดจุดประสงค์ของวิชา
5. การเลือกเนื้อหาวิชา
6. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
7. การกำหนดประสบการณ์เรียนรู้
8. การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
9. การกำหนดการประเมินผลการเรียนรู้

สังัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 38) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

กรมวิชาการ (2540ก, หน้า 11) กล่าวว่า การปรับปรุงหลักสูตรประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษา สำรวจปัญหา สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยหลักสูตรและสภาพการใช้หลักสูตร
3. ศึกษาแนวคิด รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดรูปแบบหลักสูตร
4. ยกร่างหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการตลอดจนหลักเกณฑ์

การใช้หลักสูตร

5. กำหนดจุดประสงค์ และรายละเอียดของกลุ่มวิชาและรายวิชา
6. กำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล
7. จัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
8. ทดลองและประเมินผลให้นำหลักสูตรไปใช้ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข
9. ประกาศใช้หลักสูตรทั่วประเทศ
10. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

การสร้างหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน การพัฒนาหลักสูตรจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร
2. การใช้หลักสูตร
3. การประเมินผลหลักสูตร

กรมวิชาการ (2546) แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรนั้นได้ให้แนวทางพัฒนาหลักสูตรเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมให้สอดคล้องสภาพความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา คาบเวลาเรียน ของรายวิชาพื้นฐานนั้นเปลี่ยนไป
2. การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดหัวข้อของเนื้อหา หมายถึง การปรับเนื้อหาด้วยการลดหรือเพิ่มปรับรายละเอียดของเนื้อหา โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา คาบเวลาเรียน ของรายวิชาพื้นฐานนั้นเปลี่ยนไป
3. การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน เป็นการเพิ่ม ตัดทอนสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา คาบเวลาเรียนของรายวิชาพื้นฐานนั้นเปลี่ยนไป
4. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ทำได้โดยการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือประสบการณ์ชีวิต แบบฝึกหัด และเอกสารประกอบการเรียนการสอนขึ้นใช้ตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น
5. การจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมชิ้นใหม่ เป็นการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นทั้งรายวิชา แต่ไม่ซ้ำซ้อนกับรายวิชาที่เป็นรายวิชาพื้นฐาน โดยศึกษาทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำไว้แล้ว

กรมวิชาการ (2546) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บนพื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ของชาติบ้านเมือง

กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน (2550) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหรือสร้างจากหลักสูตรแกนกลางที่ปรับเข้ากับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนตามท้องถิ่นต่างๆ หรือสร้างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เน้นการเรียนรู้ชีวิตของตนเองปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ การใช้เทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูลในการเรียนรู้ต่างๆ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามสภาพชีวิตจริงของตนเอง สามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจและท้องถิ่นได้

หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียนและครูร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนจากชีวิตจริง เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข การเรียนการสอนจะสอนตามความต้องการของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กล่าวว่า การใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งจะตอบสนองต่อหลักให้เกิดการจัดกิจกรรมให้เกิดกระบวนการศึกษาดลอดชีวิตในชุมชน ดังนี้

1. หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะหลากหลาย มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับเพศ วัย มีความสมดุลทางด้านความรู้ ความคิดและทักษะ เน้นการบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะ และสามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์อื่นได้อย่างเหมาะสม

2. หลักสูตรท้องถิ่นสามารถที่จะพัฒนาเพิ่มขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและเมื่อเรื่องนั้นๆ ไม่เป็นที่สนใจและต้องการของท้องถิ่นรวมทั้งล้าสมัยแล้วสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันที

3. การเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการเรียนรู้อย่างบูรณาการ ไม่แยกส่วนตัดเป็นท่อนๆ ของกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมทางวิชาการ สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริงโดยผู้เรียนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการชี้แนะของผู้สอน อันจะนำไปสู่การคิดเป็น

4. มีกระบวนการที่ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากท้องถิ่นตน เป็นการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับชีวิตจริงและชีวิตการทำงานรวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรท้องถิ่นเป็นการเรียนรู้อย่างบูรณาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระให้กับผู้เรียนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงทางสังคม วัฒนธรรมและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและของท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกรักและหวงแหนท้องถิ่นของตน

2. ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองชีวิตจริงของผู้เรียนที่เป็นปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การเตรียมอนาคต รวมทั้งมีความเข้าใจในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ เรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติจริง

2. หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่พัฒนาจากความต้องการหรือสิ่งที่เป็นปัญหาที่สอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อเป็นการแก้ปัญหา

3. หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นปัจจุบันและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4. หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และบูรณาการกับชีวิตจริง

5. หลักสูตรท้องถิ่นที่ได้มาจากสภาพปัญหา หรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

6. หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถและตรงสภาพปัญหาของตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้ร่วมวางแผนให้คำแนะนำ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างสูงสุด

3. แนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น

2. ปรับรายละเอียดของเนื้อหาโดยเพิ่มหรือลดรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลาง

3. ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

4. จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือประสบการณ์ชีวิต แบบฝึกหัด หรือสิ่งอื่นๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น โดยสื่อเหล่านี้อาจใช้กับเนื้อหาในรายวิชาที่มีอยู่เดิมหรือรายวิชาใหม่ที่พัฒนาขึ้นก็ได้

5. จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้คำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์

4. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ลักษณะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

1. การสำรวจสภาพปัญหาชุมชน
2. การวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชนและความต้องการของผู้เรียน
3. การเขียนแผนการสอน
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การประเมินผล

ลักษณะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากหลักสูตรแกนกลาง

1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและการวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน
2. การจัดทำหมวดหมู่สภาพปัญหาและความต้องการที่ส่งผลต่อผู้เรียน
3. การเขียนแผนการสอน
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การประเมินผล

5. ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 124-134) ได้เสนอขั้นตอนเกี่ยวกับกระบวนการ พัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักสูตรโดยผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกครูศึกษานิเทศก์ นักวิชาการในท้องถิ่น ตลอดจนผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นคณะทำงานเพื่อร่างหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คณะทำงานต้องทำการศึกษาสภาพความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้หลักสูตรนั้นๆ เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยรวบรวมข้อมูลจากคนในท้องถิ่นด้วยวิธีการ สัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม การสังเกต ฯลฯ สสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับศักยภาพความต้องการของผู้เรียน ศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดบ้างที่ท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์ถึงศักยภาพของโรงเรียนด้วยว่ามีจุดแข็งจุดอ่อนอะไรบ้าง เพื่อนำไปปรับปรุงให้โรงเรียนมีความพร้อมมากที่สุด และสามารถนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร คณะทำงานจะต้องศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการท้องถิ่นและผู้เรียน จากนั้นกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเมื่อเรียนจบรายวิชานั้นๆ ที่สำคัญคือจะต้องเป็นจุดประสงค์ที่สามารถเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 กำหนดเนื้อหา เป็นการนำจุดประสงค์จากขั้นที่ 3 มาวิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชาอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชานั้นๆ จากนั้นจึงแยกออกเป็นเนื้อหาย่อย ซึ่งในขั้นตอนนี้สามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่นและผู้เรียนได้ตลอดจนมีความต่อเนื่องกับรายวิชาในขั้นต้นและรายวิชาต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 กำหนดกิจกรรม พิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้อ กิจกรรมที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป เน้นทักษะกระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม โดยมีครูเป็นผู้ประสานกิจกรรมและชี้แนะ

ขั้นที่ 6 กำหนดคาบการเรียน ถ้ารายวิชาที่จัดทำได้กำหนดให้เป็นวิชาบังคับเลือก คาบเวลาเรียนที่กำหนดจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร ถ้าเป็นรายวิชาเลือกเสรีสามารถกำหนดตามความเหมาะสมจากจุดประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดให้เรียน แต่ความสัมพันธ์กับโครงสร้างของกลุ่มวิชาที่เป็นอยู่เดิมด้วย ในกรณีนี้เนื้อหามากอาจจัดทำเป็นหลายวิชา และอาจมีได้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล คณะทำงานควรกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อผู้นำไปใช้จะได้ทำการวัดและประเมินผลได้ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร สิ่งที่ต้องระบุคือรายวิชาที่สร้างขึ้นจะมีการวัดและ

ประเมินผลแบบใด ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และ/หรือเมื่อจบหลักสูตรใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดผลอะไร ใช้เกณฑ์ใดในการประเมินผล

ขั้นที่ 8 จัดทำเอกสารหลักสูตร หลังจากจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในรายวิชาใหม่แล้ว ควรจะต้องจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสือต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรมาสารณนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 9 ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตร คณะทำงานควรพิจารณา ร่วมกันหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ฯลฯ มีความสอดคล้องกันอย่างไร วัสดุหลักสูตร เช่น แผนการสอน สื่อการเรียน การสอนต่างๆ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ ภาษาที่ใช้มีความชัดเจนเพียงใด หากพบข้อบกพร่องหรือปัญหาจะทำการแก้ไข จากนั้นคณะกรรมการจึงคัดเลือกกลุ่มทดลองและกำหนดวิธีการประเมินผล เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นใหม่ และสื่อการเรียนการสอนต่างๆ สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ หรือไม่อย่างไรในการทดลองใช้หลักสูตรคณะทำงานจะต้องเตรียมครูผู้สอนให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเสียก่อน จากนั้นจึงทดลองให้ครูนำไปใช้ในชั้นเรียน โดยมีนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร นำข้อมูลที่ได้มาปรับหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

ขั้นที่ 10 เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วจะต้องนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่เขียนตามแบบฟอร์มที่กระทรวงศึกษากำหนดและขอใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 11 นำหลักสูตรไปใช้ ขณะรอการอนุมัติใช้หลักสูตรคณะทำงานต้องทำการวางแผนใช้หลักสูตรโดยเตรียมการอบรมให้กับครู ผู้บริหารต้องมีการนิเทศติดตามผลของการใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 12 ประเมินผลหลักสูตร หลังจากครูนำหลักสูตรไปใช้แล้ว โรงเรียนควรจัดให้มีการพิจารณาการใช้หลักสูตร เพื่อการนำมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป

สรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยจะนำไปใช้มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานผู้เรียน ปัญหาท้องถิ่น ความต้องการของท้องถิ่น
2. การพัฒนาหลักสูตรโดยการพัฒนาโครงร่าง ประเมินโครงร่าง ปรับปรุงโครงร่าง
3. ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์”
4. ประเมินผลปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์”

6. การวัดประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น

ประเสริฐ เรือนนระการ, และคนอื่น ๆ (2532, หน้า 87) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีหลากหลาย เช่น กิจกรรมการปฏิบัติ กิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมสำรวจตรวจสอบ การทดลอง กิจกรรมศึกษาค้นคว้า หรือโครงการต่างๆ ในการทำกิจกรรมเหล่านี้ต้องคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพแตกต่างกัน ผู้เรียนแต่ละคนอาจทำชิ้นงานเดียวกันได้เสร็จในเวลาที่แตกต่างกันผลงานที่ได้ก็อาจแตกต่างกัน กิจกรรมเหล่านี้ต้องเก็บรวบรวมผลงานเข้าแฟ้มพัฒนางาน เช่น รายงาน ชิ้นงาน บันทึก ทักษะการปฏิบัติต่างๆ ความซาบซึ้ง กิจกรรมที่ผู้เรียนทำและผลงานเหล่านี้ต้องใช้วิธีประเมินที่มีความเหมาะสมและแตกต่างกันเพื่อช่วยให้สามารถประเมินความรู้ความสามารถและทักษะที่แท้จริงของผู้เรียนได้ การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการประเมินหลายๆ ด้าน หลายๆ วิธีในสถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับชีวิตจริงและต้องประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้ข้อมูลที่มากพอที่จะสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้

ลักษณะสำคัญของการวัดและประเมินผลจากสภาพจริง

1. การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิตและกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่ประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ได้
2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนเพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน
3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เชื่อมั่นในตนเองสามารถพัฒนาตนเองได้
4. ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน จะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอน การวางแผนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนได้
5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ ไปสู่ชีวิตจริงได้
6. ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่างๆอย่างต่อเนื่อง

7. จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น

การประเมินผลหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่ประเมิน เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น มีคุณภาพดี ได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือต้องปรับปรุงแก้ไข วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 192) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรที่ปฏิบัติกันส่วนใหญ่มีอยู่ 2 ประการ คือ 1) การประเมินผลเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร 2) การประเมินผลเพื่อสรุปผลคุณค่าของการพัฒนาหลักสูตรว่าดี ควรใช้ได้ต่อไปหรือควรยกเลิกทั้งหมดหรืออาจจะยกเลิกเพียงบางส่วน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 192-193) กล่าวว่า โดยทั่วๆ ไปการประเมินผลหลักสูตรใดๆ ก็ตามจะมีจุดมุ่งหมายที่คล้ายๆ กัน คือ 1) เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร 2) เพื่อหาทางแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตรการนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะดำเนินการขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้จะได้ช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมาย 3) เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก หรือควรยกเลิกหลักสูตรเพียงบางส่วนหรือยกเลิกทั้งหมด 4) เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร หลังจากการผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วหรือไม่

กาญจนา คุณารักษ์ (2540, หน้า 219) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรใดๆ ก็ตาม จะมีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกัน 3 ประการ คือ 1) เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรนั้น โดยตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นสามารถสนองความต้องการตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ 2) เพื่อตัดสินใจว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบของหลักสูตรตลอดจนการบริหารงานและการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่ 3) เพื่อวัดผลดูว่าผลผลิตคือผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร เพื่อการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์หรือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

8. ระยะเวลาของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรควรดำเนินการอย่างมีระบบและขั้นตอนที่แน่นอน เนื่องจากการประเมินผลอาจเกิดการผิดพลาดได้ดังที่ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ การประเมินหลักสูตรควรดำเนินการอย่างมีระบบและขั้นตอนที่แน่นอนเนื่องจากการประเมินผลอาจเกิดการผิดพลาดได้ดังที่ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 193-194) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรควรมีการดำเนินการเป็นระยะๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของหลักสูตรอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยและในระยะต่างกัน การประเมินหลักสูตรที่ดีควรมีการตรวจสอบเป็นระยะเพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ อาจมีการดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายไปจนถึงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียน เมื่อสร้างหลักสูตรฉบับร่างเสร็จแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริง จึงควรมีการประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่างและองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรทางด้านนี้ต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาหลักสูตรทางด้านเนื้อหาทางด้านวิชาชีพครู ทางด้านการวัดผล

2. การประเมินหลักสูตรในระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร ในขณะที่มีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้น ควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้

ได้ดีเพียงใด จะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรด้านการบริหารการจัดทำหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอน

3. การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร หลังจากที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่งหรือครบกระบวนการเรียบร้อยแล้ว ควรจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ การประเมินองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของหลักสูตรทั้งหมด คือ เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การนิเทศกำกับติดตาม การจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นต้น เพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินใช้ต่อไปหรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือควรยกเลิก

9. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรนั้นควรมีการยึดรูปแบบของการประเมินที่แน่นอนและหลากหลายเพื่อให้การประเมินนั้นประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 197-202) กล่าวว่า ในการประเมินผลนั้น ผู้ประเมินผลควรดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลหลักสูตร ผู้ประเมินผลหลักสูตรต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนก่อนว่าจะประเมินในส่วนใดหรือเรื่องใด เช่น ต้องการประเมินผลเอกสารหลักสูตร ประเมินผลระบบการบริหาร ประเมินผล การสอนของครู ประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน เป็นต้น

2. การวางแผนออกแบบการประเมินผล การประเมินผลครั้งใดก็ตามถ้าไม่มี การวางแผนอย่างดีและรัดกุมแล้ว ผลที่ได้อาจไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นผู้ประเมินควรตัดสินใจวางรูปแบบการประเมินผล โดยสิ่งที่ผู้ประเมินต้องตัดสินใจ คือ 1) การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 2) การกำหนดแหล่งข้อมูล 3) การพัฒนาเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน 5) การกำหนดเวลา

3. ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลตามขอบข่ายและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติงานประเมินผล ถ้าผู้ประเมินต้องอาศัยผู้อื่นเป็นผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะมาช่วยด้วย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ประเมินผลควรกำหนดวิธีการจัดระบบข้อมูลโดยอาจจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่และพิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม

5. ชั้นรายงานผลการประเมิน หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้ประเมินจะต้องรายงานและเสนอผลการประเมินโดยพิจารณาตัดสินว่าจะให้ออกมาในรูปแบบใด

10. วิธีการและแหล่งข้อมูล อ้างถึงหลักสูตรโรงเรียนสุพรรณภูมิปีการศึกษา 2545 กล่าวว่า

การวัดและประเมินผลได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ผลการประเมินอาจจะได้มาจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สังเกตการณ์แสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
2. ชิ้นงาน ผลงาน รายงานและกระบวนการ
3. การสัมภาษณ์
4. บันทึกของผู้เรียน
5. การประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
6. การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ
7. การวัดและประเมินผลด้านความสามารถ
8. แฟ้มผลงาน
9. การประเมินตนเอง
10. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน
11. การประเมินกลุ่ม
12. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย

1. ความนำ

วิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคนสร้างงาน เพื่อช่วย กอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและความ หลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี ช่วงชั้นละ 3 ปี

2. หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของ ประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับ ความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอ ภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดย ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเป็นตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

3. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดการสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเอง ให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทยเป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน กล่าวคือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้เป็นกลุ่มเนื้อหา และทักษะที่จะต้องสอนแต่ละการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษา แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นสมรรถฐานที่ผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้จึงเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียนที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและความสามารถดังกล่าว ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหา การสอนและมาตรฐานการปฏิบัติ กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถในการปฏิบัติงาน คุณธรรม และจริยธรรม มาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนดความรู้ หลักการ ให้เกิดความคิดระดับสูง มีทักษะกระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ครูจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้

ในห้องเรียน ผู้ที่วิตจริต และผู้สังคมภายนอก เพื่อเป็นแนวทางการประเมินผล และพิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องนำมาตราฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และชุมชน ยังเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้เรียนสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ

4. โครงสร้างของหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดโครงสร้างเป็นระดับช่วงชั้น 4 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสุพรรณบ้านเรา "เที่ยวตอนเจดีย์" บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจำนวนจำนวน 15 ชั่วโมง 15 แผนการจัดการเรียนรู้

5. วิสัยทัศน์การเรียนการสอนภาษาไทย

1. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตนครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ
2. การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิดการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์วิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล
3. ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่าน การฟัง เป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น
4. ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังมีวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต

6. คุณภาพผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เป็นอย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟังดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างเป็นระบบ

4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ

5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในความเป็นเอกลักษณ์ของชาวสุพรรณบุรี ร่วมอนุรักษ์วรรณคดี และวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนสุพรรณบุรี

6. สามารถนำทักษะทางภาษาพูดภาษาท่างมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล เช่น การแสดงในงานวางพวงมาลาในงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทยอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว

8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง
เมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม
จริยธรรม และค่านิยมดังนี้ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว

2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค

3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติ

4. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง

5. พูดและเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และจินตนาการ

6. จัดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวันจับใจความสำคัญ และหารายละเอียดของเรื่อง ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด และประสบการณ์จากเรื่องที่อ่านที่ฟังและที่ดู

7. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น

8. ใช้คำคล้องจองแต่งบทหรือกรองง่าย ๆ

9. ท่องจำบทหรือกรองที่ไพเราะ และนำไปใช้ในการพูดและการเขียน

10. นำปริศนาคำทายและบทร้องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและเล่น

11. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียน การแสวงหาความรู้ และใช้ได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

12. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิต

13. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด

14. มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

7. สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง ดู และการพูด

มาตรฐาน ท3.1 : สามารถเลือกฟัง ดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4,2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

8. คำอธิบายรายวิชา

1. อ่านคำพื้นฐานซึ่งเป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประมาณ 1,200 คำ
2. อ่านแจกลูกคำและสะกดคำในมาตราตัวสะกดต่าง ๆ อ่านคำที่มีตัวการ์นต์ อักษรควบ อักษรนำ และผันคำตามเสียงวรรณยุกต์ได้ถูกต้อง
3. อ่านใจใน จับใจความของเรื่องที่อ่าน และแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
4. อ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรองหรือทำนองเสนาะได้ถูกต้องตามอักขรวิธี และลักษณะคำประพันธ์
5. ท่องจำบทอาขยานและบทประพันธ์ หรือบทเพลงพื้นบ้านที่ประทับใจได้
6. มีนิสัยรักการอ่าน เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ มีมารยาทในการอ่านหนังสือ ถนอมรักษาหนังสือทั้งส่วนตนและส่วนรวม

7. เขียนคำมาตราตัวสะกดต่าง ๆ คำที่มีตัวการ์นต์ และคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
ได้ถูกต้อง
8. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตัวบรรจงครึ่งบรรทัด และเขียนตามคำบอกได้
9. เลือกใช้คำเขียนเป็นประโยค และเรียบเรียงเป็นเรื่องราว โดยใช้กระบวนการ
เรียนพัฒนางานเขียนได้อย่างเหมาะสม
10. เขียนคำคล้องจองและแต่งคำประพันธ์หรือเพลงพื้นบ้านอย่างง่าย ๆ ได้
11. ใช้เลขไทยได้อย่างเหมาะสม
12. มีมารยาทในการเขียน และมีนิสัยรักการเขียน โดยการจดบันทึกความรู้
ประสบการณ์ และความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ
13. เลือกฟัง เลือกดูสิ่งที่เป็นความรู้ และความบันเทิงได้อย่างเหมาะสม
14. เข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟัง โดยจับใจความจากถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางของ
ผู้พูดได้
15. พูด สนทนา อภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ฟัง สิ่งที่ได้ดูได้อย่างมี
วิจารณ์ญาณ
16. เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และแสดงความคิด
เห็นอย่างมีเหตุผล
17. พูดออกเสียงชัดเจน ใช้ถ้อยคำเหมาะแก่เรื่อง พูดอย่างสร้างสรรค์ เหมาะสม
แก่บุคคลและโอกาส
18. มีมารยาทในการฟังและการพูดอย่างตั้งใจ โดยไม่รบกวนผู้อื่น
19. บอกส่วนประกอบของคำ ชนิดและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ และประโยคได้
20. อ่านเขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำได้
21. เรียบเรียงประโยคเป็นเรื่องราวตามลำดับความคดและเว้นวรรคตอนได้
เหมาะสม
22. บอกความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐาน
ภาษาถิ่นในการพูดและการเขียนได้เหมาะสม
23. ใช้ทักษะทางภาษาและเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียน
แสวงหาความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
24. ใช้พจนานุกรมช่วยในการอ่านและการเขียน และการค้นหาความหมาย
25. อ่านนิทานเรื่องในห้องถิ่น เรื่องสั้นง่าย ๆ สารคดีสั้น ๆ บทความสั้น ๆ
สำหรับเด็ก ปริศนาคำทาย บทร้องเล่นในห้องถิ่น บทละคร บทเพลงพื้นบ้าน และบทร้อยกรอง
ประเภทให้ความรู้และความบันเทิงต่าง ๆ
26. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล
27. นำข้อคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตจริง

สรุปการนำภาษาไทยมาใช้ในหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” นั้นจะต้องครอบคลุมกระบวนการทางภาษาไทยครบทั้งห้าสาระ คือ กระบวนการอ่าน กระบวนการเขียน กระบวนการฟัง ดู พูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดี และวรรณกรรม จึงทำให้คำอธิบายรายวิชามีรายละเอียดและข้อย่อยมากกว่าสาระอื่นๆ

จังหวัดสุพรรณบุรีและอำเภอดอนเจดีย์

1. ภูมิหลังจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต สุพรรณบุรีในอิทธิพลวัฒนธรรมเขมร หลังจากอาณาจักรทวารวดีได้ล่มสลายลงไปในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 16 เขมรที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองพระนคร (Ankor Thom) ก็ได้ขยายอำนาจการปกครองแพร่ผ่านมาจากตะวันตก (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย) เข้ามายังที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าสักและแม่น้ำเจ้าพระยา หลักฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเข้ามาของวัฒนธรรม ร่วมแบบเขมรในดินแดนแถบนี้คือ จารึกปราสาทพระขรรค์ พบที่ปราสาทพระขรรค์ ประเทศกัมพูชา อันเป็นศาสนสถานแห่งหนึ่งที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (ครองราชย์ระหว่าง พ.ศ.1724-2762) ได้ทรงสร้างขึ้น ศิลাজารึกหลักนี้จารึกขึ้นโดยเจ้าชายวिरกุมาร พระราชโอรสองค์หนึ่งของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ข้อความในจารึกเป็นการสรรเสริญกล่าวถึงอำนาจ ความกล้าหาญ และการบุญกุศลของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ส่วนที่สำคัญที่ทำให้มีความคิดว่าเกี่ยวข้องกับสุพรรณบุรีและดินแดนใกล้เคียงอยู่บริเวณบทที่ 115 ถึง 121 ซึ่งกล่าวถึงชื่อเมืองต่างๆ 23 แห่งว่าเป็นที่ประดิษฐานพระชัยพุทธมหานาค ซึ่งเป็นพระพุทธรูปฉลอง พระองค์ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยเฉพาะในบทที่ 116 - 117 มีชื่อเมือง 6 เมืองที่กล่าวว่าเป็นที่ประดิษฐานพระชัยพุทธมหานาค คือ ละโว้ทยะปุระ สุวรรณปุระ คัมพูกัญญะ ชัยราชบุรี ศรีวิชัย สิงห์บุรี และชัยวัชรบุรี ซึ่งเมืองทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เชื่อกันว่าอยู่ในภาคกลางของ ประเทศไทยละโว้ทยะปุระ คือเมืองละโว้หรือลพบุรีสุวรรณปุระ คือ เมืองสุพรรณบุรีคัมพูกัญญะ ปัจจุบันยังไม่ทราบว่าจะอยู่ที่ไหน แต่ปรากฏ ชื่อนี้บนพระพุทธรูปหินทรายแบบทวารวดีว่า “คามพูก” ซึ่งพบที่เมืองลพบุรี ชัยราชบุรี คือเมืองราชบุรี ศรีชัยสิงห์บุรี คือเมืองสิงห์หรือกาญจนบุรี ชัยวัชรบุรี คือเมืองเพชรบุรีตามบรรดาเมืองดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ยกเว้นเพียง เมืองคัมพูกัญญะแล้ว ได้พบสถาปัตยกรรมที่ได้รับ อิทธิพลศิลปะขอมแบบบายน ทุกแห่งคือ เมืองลพบุรีมี พระปราสาทสามยอดปราสาท วัดพระศรีรัตนมหาธาตุสุพรรณบุรี ปี พ.ศ.2522 เจ้าหน้าที่กรมศิลปากรได้ทำการขุดแต่งโบราณสถานถึเนินทางพระอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โบราณสถานแห่งนี้ ก่อด้วยศิลาแลงแล้ว ใช้ปูนปั้นหุ้มประกอบซึ่งลวดลายปูนปั้นเหล่านี้ มีลักษณะคล้ายคลึงกับลวดลายปูนปั้นที่ปราสาทเมืองสิงห์ อันเป็นศิลปะ ขอมแบบบายน นอกจากนี้ยังได้พบรูปเคารพอันได้แก่ พระพุทธรูปนาคปรก พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ฯลฯ ศิลปะขอมแบบบายน เช่นเดียวกัน จึงสันนิษฐานได้ว่า ชาก

โบราณสถานที่ยพบที่เนินทางพระนี้ คงเป็นสถาปัตยกรรมแบบ ปราสาทหรือปราสาทที่สร้างโดยได้รับอิทธิพลขอมแบบบายนราชบุรี มีพระปราสาทวัดมหาธาตุ กาญจนบุรี มีปราสาทเมืองสิงห์ เพชรบุรี มีปราสาทวัด กำแพงแลงหลักฐานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่กล่าวถึงในจารึก คือ พระชัยพุทธมหานาค พระพุทธรูป ฉลองพระองค์ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถพบได้เพราะยังไม่รู้แน่ชัดว่าพระพุทธรูป ดังกล่าวนี้อาจจะมีพุทธลักษณะอย่างไร นอกจากหลักฐานที่กล่าวถึงในจารึก และโบราณสถานเนินทางพระแล้วในพื้นที่จังหวัด สุพรรณบุรี ยังพบโบราณ วัตถุศิลปะขอม (ส่วนใหญ่เป็นการพบจากการลักลอบขุด) เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะเป็นพระพุทธรูป และพระพิมพ์แบบบายน มีเมืองโบราณที่มีคูน้ำ คันดิน ล้อมรอบอยู่ หลายเมืองที่ปรากฏหลักฐานแสดง ให้เห็นว่าเป็นเมืองที่ได้รับอิทธิพลขอม เช่น บ้านหนองแจง อำเภอดอนเจดีย์ บ้านคูเมือง อำเภอเดิมบางนางบวช เป็นต้น

สุพรรณบุรีในสมัยสุโขทัย จากการปรากฏหลักฐานที่สำคัญ โดยกล่าวถึงเมือง สุวรรณภูมิอันเป็นชื่อเมืองโบราณในจารึกหลักที่ 1 ศิลจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (ด้านที่ 1 บรรทัดที่ 20-21) ในจารึกข้อความว่า "...พ่อขุนรามคำแหงนั้นหาเป็นท้าวพระยาหาเป็นครู อาจารย์... หากคนจักเสมอมิได้ อาจปราบฝูงข้าศึกมีเมืองกว้างขวางช้างหลาย ปราบเบื้อง ตะวันออกจรดศรวง เบื้องหัวนอนรอดคนที่ พระบาง แพรก สุพรรณภูมิราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราช ผังทะเลมหาสมุทรเป็นที่แล้ว..."

จารึกดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในรัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชนั้น พระองค์ทรงปราบได้ทั้งสี่ทิศขยายพระราชอาณาเขต อย่างกว้างขวาง โดยทางทิศตะวันออก ทรงครอบครองเมืองสระหลวง หรือเมืองพิจิตร ส่วนด้านทิศใต้หรือเบื้องหัวนอน ทรงขยายถึง เมืองคนที่พระบาง (นครสวรรค์) แพรก (เมืองสรรค์ในเขตท้องที่อำเภอสรรค์บุรี จังหวัดชัยนาท) เมืองสุวรรณภูมิหรือสุพรรณบุรี เมืองราชบุรีและเมืองเพชรบุรี ศรีธรรมราช (นครศรีธรรมราช) จนไปจรดคาบสมุทรลพบุรีจากข้อความในจารึกดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเมืองสุพรรณบุรีเป็น เมืองที่มีแล้วตั้งแต่ในช่วงสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อครั้งแรกของพุทธศตวรรษที่ 19 โดยมีชื่อว่า เมืองสุวรรณภูมิ ดังปรากฏหลักฐานทางโบราณคดี ที่แสดงถึงอายุที่เก่าถึงสมัยนั้น คือ พระพุทธรูป ขนาดใหญ่ที่เรียกว่า พระป่าเลไลยก์ ที่วัดป่าเลไลยก์ในเขต ท้องที่อำเภอเมือง สุพรรณบุรี เป็นวัดที่อยู่นอกเมืองไปทางทิศตะวันตก แม้ว่าจะพิจารณาพุทธศิลปะของ พระพุทธรูปองค์นี้ เพื่อกำหนดอายุสมัยการก่อสร้างยาก เนื่องจากได้ซ่อมแซมกันหลายครั้ง หลายสมัย แต่ลักษณะของอาคารแคบๆ ของอุโบสถเดิม อันเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป องค์นี้นั้นสามารถแสดงแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างที่เรียกว่า "พระคันธกุฎี" ได้ชัดเจนว่า เป็นสิ่งก่อสร้างที่นิยมทำกันใน ดินแดนต่างๆ ร่วมสมัยสุโขทัย นอกจากนี้เจดีย์เรือนธาตุ แปดเหลี่ยมขนาดใหญ่ที่วัดสนามชัย วัดร้างนอกเมืองทาง ผังตะวันออกของแม่น้ำท่าจีนหรือ แม่น้ำสุพรรณบุรีในเขตท้องที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ก็อาจเป็นหลักฐานทางโบราณคดีอีก ชิ้นหนึ่งของเมืองสุพรรณบุรีที่มีมาก่อนแล้ว

สุพรรณบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเมืองสุพรรณบุรีมีสถานภาพแตกต่างออกไปตามช่วงเวลาต่าง ๆ คือในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นตั้ง แต่รัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง พ.ศ.1893-1921) ถึงรัชสมัยพระบรมราชา (พ.ศ.1983-1952) สุพรรณบุรีดำรงสถานเป็นหัวเมืองอิสระที่มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับกรุงศรีอยุธยาใกล้ชิดจากสุพรรณบุรี (ขุนหลวงพะงั่ว) สามารถยกทัพจากสุพรรณบุรี เพื่อไปสถาปนาตนเองให้เป็นกษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยาได้ ครั้งถึงรัชสมัยสมเด็จพระนครินทราชาธิราช (พ.ศ. 1952-1967) สุพรรณบุรีก็ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกรุงศรีอยุธยาในฐานะเป็นเมืองลูกหลวง แต่ก็เป็นการดำรงฐานะในระยะสั้น ๆ เพราะในรัชสมัยต่อมาคือ รัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา พ.ศ.1967-1991) นั้น กรุงศรีอยุธยาก็ใช้เมืองพิษณุโลกเป็นเมืองลูกหลวงแห่งใหม่ที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 ส่งพระราชโอรสไปปกครองแทนฐานะของเมืองสุพรรณบุรีจึงค่อยลดลงมาเป็นหัวเมืองในเขตราชธานี และเมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงปฏิรูปการปกครอง สุพรรณบุรีได้ถูกจัดเป็นหัวเมืองชั้นในหรือหัวเมืองชั้นจัตวาของกรุงศรีอยุธยาบทบาทความสำคัญของสุพรรณบุรีในช่วงนี้จึงแทบจะเลือนหายไป ในประวัติศาสตร์ เมื่อเกิดสงครามระหว่างกรุงศรีอยุธยากับพม่าขึ้น ตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พ.ศ.2091-2111) เป็นต้นมา บทบาทและความสำคัญของเมืองสุพรรณบุรีที่เลือนหายไปก็ปรากฏขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในฐานะของเมืองที่อยู่ในเส้นทางยุทธศาสตร์ระหว่างกรุงศรีอยุธยาและพม่าโดยเฉพาะ ในช่วงที่เกิดสงครามบ่อยครั้งคือ ช่วงรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ สมเด็จพระนเรศวร (พ.ศ.2133-2158) และสมเด็จพระนารายณ์ (พ.ศ.2199-2231) ในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงศรีอยุธยาต้องกระทำสงครามกับกรุงหงสาวดีในรัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาที่ 3 (พระที่นั่งสุริยามรินทร์ หรือพระเจ้าเอกทัศ พ.ศ.2301-2310) เมืองสุพรรณบุรีก็ต้องอยู่ในฐานะเมืองผ่านของการเดินทัพเข้ารุกรานของทัพหงสาวดี ตลอดจนเป็นสนามแห่งการรบพุ่งอยู่เรื่อยมา ดังเช่นการสงครามเมื่อแผ่นดินของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิถึงรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แต่การสงครามนี้ได้ก่อให้เกิดความสูญเสีย อย่างมากมายหลายเท่ากว่าการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.2112 เพราะกองทัพกรุงหงสาวดีที่ยกมาคราวนี้ไม่ได้หวังให้กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองประเทศราช แต่หวังเพื่อจะเก็บกวาดทรัพยากรทั้งหมดของกรุงศรีอยุธยากลับไปด้วยจึงทำให้สภาพของกรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองต่าง ๆ ที่กองทัพกรุงหงสาวดีเดินทัพผ่านต้องเสียหายอย่างมากเช่นกัน

สุพรรณบุรีในสมัยกรุงธนบุรี การพ่ายแพ้สงครามของกรุงศรีอยุธยาแก่หงสาวดีเมื่อ พ.ศ.2310 นั้น เป็นการสูญเสียอย่างสิ้นเชิง โดยทางกรุงหงสาวดีไม่ได้หวังที่จะเอากรุงศรีอยุธยาเป็นประเทศราชอย่างเมื่อครั้งแรกเพราะหลังจากได้ชัยชนะแล้วก็ได้เก็บกวาดทรัพยากรเกือบจะทุกอย่างของกรุงศรีอยุธยากลับได้ด้วย โดยไม่ได้วางกำลังที่เข้มแข็งพอเพื่อป้องกันการต่อต้านของผู้คนที่หลงเหลืออยู่กรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองโดยรอบ จนพระเจ้ากรุงธนบุรี (พ.ศ.2310-2325) สามารถขับไล่ทหารแห่งหงสาวดีออกไปจากกรุงศรีอยุธยา และตั้งตัวเป็นอิสระได้เพียง

ระยะสั้น เมืองสุพรรณบุรีนั้นเมื่อครั้งต้องเกิดการสงครามกับกรุงหงสาวดี ตั้งแต่ พ.ศ.2302 เป็นต้นมา จนเสียกรุงศรีอยุธยาแก่ทัพหงสาวดี คงถูกทำลายลงและร้างผู้คนนับแต่นั้นมา เนื่องจากผู้คนต้องหลบหนีภัยสงคราม เพราะพื้นที่ของเมืองสุพรรณบุรีเป็นสนามรบที่สำคัญ ทุกครั้งของการทำสงครามกับกรุงหงสาวดี และการที่สุพรรณเป็นเมืองร้างในช่วงเวลานี้จึงไม่ปรากฏเรื่องราวที่เด่นชัดเกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรีอีกเลย จนเมื่อเมืองสุพรรณบุรีได้ฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งในราวต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานี

สุพรรณบุรีในสมัยรัตนโกสินทร์บ้านเมืองของไทยภายหลังจากเสียกรุงครั้งที่ 2 เฉพาะที่อยู่ในขอบเขตอาณาบริเวณและเส้นทาง คือสงครามต่างตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด ยิ่งเมืองสุพรรณบุรีในสมัย กรุงศรีอยุธยา ดอนปลายเป็นเมืองเล็กๆ เมืองหนึ่งที่พลอยตกอยู่ในสภาพเช่นนั้นด้วย ในสมัยกรุงธนบุรี แม้จะได้เริ่มฟื้นฟู บูรณะเมืองต่างๆ แต่เมืองสุพรรณบุรีก็ยังคงมีสภาพรกร้างอยู่ ดังเห็นได้จากเมื่อสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ให้อภัยโทษมหาดไทยและกรมท่าปกครอง สำนวญจัดระเบียบแบ่งหัวเมืองนั้น ไม่ว่าจะปรากฏชื่อเมืองสุพรรณบุรีฟื้นตัวกลับตั้งเป็นเมืองขึ้นได้ต่อมาตอนปลาย รัชสมัยพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมืองสุพรรณบุรีจึงได้ เริ่มกลับตั้งเป็นชุมชนขึ้นมีสภาพเป็นหมู่บ้านขนาดย่อมและค่อยๆ ได้รับการพัฒนาบูรณะ ต่อมาโดยลำดับ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสุพรรณบุรีเป็นเมืองหนึ่งอยู่ในมณฑลนครชัยศรี และเปลี่ยนสถานะ เป็นจังหวัดสุพรรณบุรีในสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสรวานุกรมประเทศไทย ได้แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ ดังนี้ เมืองสุพรรณบุรี เดิมบางนางบวช ด้านข้าง บางปลาหมอ ศรีประจันต์ ดอนเจดีย์ สองพี่น้อง สามชุก อุทอง และหนองหญ้าไซ

2. ลักษณะภูมิประเทศของสุพรรณบุรี

1. ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสุพรรณบุรี ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือพื้นที่เป็นภูเขาและที่สูงเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เป็นอุปสรรคต่อการขยายชุมชนขยายพื้นที่ การเกษตรตลอดจนขยายเขตชลประทาน สำหรับทางด้านใต้ในเขตอำเภอสองพี่น้อง ลักษณะพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำ รูปร่างกระทะ จะประสบปัญหาน้ำท่วมขัง ประมาณ 3 เดือนในทศวรรษ เนื่องจากเป็นพื้นที่รองรับน้ำของจังหวัด 3 ทาง คือ แม่น้ำท่าจีน ซึ่งมาจากจังหวัดชัยนาท ลำน้ำกระเสียวที่มาจากด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือและลำน้ำจรเข้สามพัน ซึ่งมาจากด้านจังหวัดกาญจนบุรี

2. เนื้อที่ป่าไม้ของจังหวัดสุพรรณบุรีถูกบุกรุกทำลายขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เนื้อที่ป่าไม้ที่มีอยู่น้อยแล้วยังลดลงไปอีกและมีผลกระทบต่อเนื่องถึงสภาวะอากาศ ทำให้อากาศแห้งแล้ง ปริมาณฝนลดลง ความชื้นในดินลดลง เนื่องจากไม่มีวัสดุ และดินไม้ปกคลุม ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื่องจากไม่มีอินทรีย์วัตถุที่หล่นจากป่ามาทับถมทำให้เกิดการชะล้างพังทลายสูงน้ำท่วมฉับพลัน และมีการชะหน้าดินซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของพืชถูกพัดมากับน้ำเป็นจำนวนมากเมื่อไหลลงสู่ที่ต่ำ เช่น แม่น้ำลำคลอง ห้วย หนองต่างๆ จะทำให้ดินเขินและรับน้ำได้

ลดลง ซึ่งการบุกรุกทำลายป่าจะกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของป่าและพื้นที่ต่อเนื่องในวงกว้าง เป็นอุปสรรคต่อพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัด

3. เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้มแข็งของการดำเนินงานกลุ่มและด้านการวางแผนการผลิตด้านพืชประมงและปศุสัตว์ ไม่มีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาวะตลาด มีการใช้สารเคมีที่เกินความเหมาะสม และความจำเป็น ฯลฯ ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูง ก่อให้เกิดหนี้สินจำนวนมาก

4. การจัดการศึกษาในทุกระดับ ประสบปัญหาสำคัญในเรื่องผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ สภาพปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อกระบวนการ จัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายได้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์

5. จังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบันได้รับการพัฒนาเจริญรุดหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเจริญ เดิมโตของชุมชนในเขตเมือง การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง มีการลงทุนขยายกิจการด้านอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ โรงงานน้ำตาล โรงสีข้าว โรงงานผลิตผลไม้กระป๋อง เป็นต้น ก่อให้เกิดผลกระทบทางมลพิษด้านต่างๆ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

3. การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของจังหวัดสุพรรณบุรี

1. จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีทำเลที่เหมาะสมอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานคร และตลาดรองรับผลผลิตผลการเกษตร มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย ส่วนราชการ หน่วยงานมีการติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง

2. จังหวัดสุพรรณบุรี มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเกษตรค่อนข้างสมบูรณ์ และเหมาะสมอย่างยิ่ง ระบบชลประทานครอบคลุมร้อยละ 73.9 ของพื้นที่การเกษตร หรือร้อยละ 47.82 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

3. มีแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งให้บริการด้านเทคโนโลยีการผลิตการเกษตรและเชิงอุตสาหกรรมเกษตร อาทิเช่น ศูนย์วิจัยข้าวสุพรรณบุรี ศูนย์วิจัยพืชไร่สุพรรณบุรี สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี ศูนย์วิจัยพัฒนาประมงน้ำจืดสุพรรณบุรี สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี ศูนย์พันธุ์พืชและเพาะเลี้ยงสุพรรณบุรี อุทยานผักพื้นบ้านเฉลิมพระเกียรติฯสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติฯ ศูนย์พัฒนาการจัดการสัตว์ป่าบึงฉวาก เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก (กรมอุทยานแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี เป็นต้น

4. มีสถานศึกษาครอบคลุมทุกด้าน ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการพัฒนาจังหวัด อาทิเช่น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี เทคนิคสุพรรณบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษา

สุพรรณบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างบรรหาร-แจ่มใส สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาลัยการอาชีพสองพี่น้อง วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดสุพรรณบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุพรรณบุรี และมีโรงพยาบาลและสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน

5. จังหวัดสุพรรณบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองรวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมที่น่าท่องเที่ยวมาก

4. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของจังหวัดสุพรรณบุรี

1. จังหวัดมีศักยภาพในการผลิตสินค้าสูงและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศทางด้านนักลงทุนจากภายนอก จังหวัดนักท่องเที่ยวการแปรรูปอุตสาหกรรมเกษตรเทคโนโลยี

2. มีความสะดวกในการขนส่งสินค้าจากแหล่งขายเข้าถึงแหล่งกระจายสินค้า ตลาดและโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรจังหวัด เขตปริมณฑล จังหวัดข้างเคียง (ทั้งส่งออกและนำเข้าวัตถุดิบสินค้าปัจจัยการผลิต)

3. จังหวัดมีผลผลิตข้าวคุณภาพดีเพื่อการผลิตเพื่อการส่งออกตลอด ทั้งปีมีตลาดกลางข้าวทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความสำคัญในส่วนภูมิภาคและระดับประเทศ

4. จังหวัดสุพรรณบุรี มีทรัพยากร – ธรรมชาติ ที่เป็นภูเขา ป่าไม้ น้ำตก และถ้ำต่าง ๆ อยู่ในเขตอำเภอด่านช้าง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีระบบโครงข่ายการคมนาคมทางรถยนต์ที่สมบูรณ์มาก สามารถเชื่อมโยงติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและพื้นที่ทุกหมู่บ้านของจังหวัดได้สะดวกและรวดเร็ว จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคเหนือและภาคใต้ได้สะดวกโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ

5. จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี สืบเนื่องจากการเป็นจังหวัดที่มีความยิ่งใหญ่ทางประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ยุคโบราณเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนในจังหวัดสุพรรณบุรี (เช่น ไทยพวน ไทยทรงดำ ลาวโซ่ง) รวมทั้งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในท้องถิ่นเป็นสิ่งจูงใจ และเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้มาชม

6. เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดสุพรรณบุรีขึ้นอยู่กับภาคเกษตรเป็นหลัก รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรหรืออุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร ประกอบกับจังหวัดมีความได้เปรียบในด้านโครงสร้างพื้นฐาน

7. จังหวัดสุพรรณบุรีมีสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน ซึ่งใช้เป็นสนามในการจัดการแข่งขันระดับประเทศ และนานาชาติมาหลายครั้ง

5. ภูมิหลังอำเภอดอนเจดีย์

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 48 หมู่บ้าน คือ ดอนเจดีย์ (Don Chedi) หนองสาหร่าย (Nong Sarai) ไร่รถ (Rai Rot) สระกระโจม (Sa Krachom) ทะเลบก (Thale Bok)

อำเภอดอนเจดีย์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ที่ตำบลดอนเจดีย์ อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 31 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 322 ประกอบด้วย พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงพระศขาธารออกศึกและ องค์เจดีย์ยุทธหัตถี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเจดีย์ขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะในสงครามยุทธหัตถีที่ทรงมีต่อพระมหาอุปราชแห่งพม่า เมื่อ ปี พ.ศ.2134 และในปี พ.ศ.2495 กองทัพบกได้บูรณปฏิสังขรณ์องค์เจดีย์ขึ้นใหม่ โดยสร้างเป็นเจดีย์แบบลังกาทรงกลมใหญ่ สูง 66 เมตร ฐานกว้างด้านละ 36 เมตร ครอบเจดีย์องค์เดิม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ได้เสด็จทรงประกอบพิธีบวงสรวง และเปิด พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2502 ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้วันที่ 18 มกราคม ของทุกปี เป็นวันถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ และถือเป็น วันกองทัพไทยด้วย พร้อมกันนั้น ทางจังหวัดได้จัดให้มีงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์ เฉลิมฉลองด้วยเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 48 หมู่บ้าน

6. การปกครองส่วนท้องถิ่น

เขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 48 หมู่บ้าน ส่วนภูมิภาคพื้นที่ 252.081 ตาราง กิโลเมตร ประชากร 45,282 คน (พ.ศ.2550) ความหนาแน่น 180 คน อำเภอดอนเจดีย์ ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลดอนเจดีย์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลดอนเจดีย์
 2. เทศบาลตำบลสระกระโจม ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลสระกระโจม
 3. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดอนเจดีย์ (นอกเขตเทศบาลตำบลดอนเจดีย์)
 4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่าย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองสาหร่าย ทั้งตำบล
 5. องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไร่รถทั้งตำบล
 6. องค์การบริหารส่วนตำบลสระกระโจม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสระกระโจม (นอกเขตเทศบาลตำบลสระกระโจม)
 7. องค์การบริหารส่วนตำบลทะเลบก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทะเลบกทั้งตำบล
- หมายเลขโทรศัพท์ 0 3559 1055 หมายเลขโทรสาร 0 3559 1055

7. อาณาเขต

อำเภอดอนเจดีย์มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังนี้

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอหนองหญ้าไซและอำเภอสามชูก
2. ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอศรีประจันต์
3. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอมืองสุพรรณบุรีและอำเภออุทุมพร
4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออุทุมพร และอำเภอเสาวชัย (จังหวัดกาญจนบุรี)

8. ความสำคัญอนุสรณ์ดอนเจดีย์

พระนเรศวรทรงแสดงฝีมือในการรบปี พ.ศ.2117 พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง สิ้นพระชนม์ ราชบุตรชื่อ มังเอิญ หรือมังไชยสิงห์ ได้ขึ้นครองราชย์ ต่อพระนามว่าพระเจ้านันทบุเรง ตามธรรมเนียมประเพณีแล้วบรรดาประเทศราชที่เป็นเมืองขึ้น จะต้องเดินทางไปถวายบังคมกษัตริย์องค์ ใหม่แสดงความจงรักภักดีรวมทั้งไทยด้วย แต่ว่าเมืองคัง มีเจ้าฟ้าไทยใหญ่เป็นผู้ครองนครไม่เดินทางมาร่วม หมายถึงกระด้างกระเดื่องคิดแข็งเมือง ทางพระเจ้านันทบุเรงได้สั่งให้ยกทัพไปปราบเมืองคัง เพื่อแสดงอำนาจบารมี โดยมีการจัดทัพเป็น 3 กองทัพ คือ 1. กองทัพพระมหาอุปราช เป็นโอรสของพระเจ้านันทบุเรง มีชื่อเดิม มังสามเกียด หรือมังกะยอชะวา 2. กองทัพพระสังกะทัต เป็นราชบุตรของพระเจ้าดองอุมมีชื่อเดิมนัดจินหน่อง 3. กองทัพสมเด็จพระนเรศวรเป็นโอรสของพระมหาธรรมราชา กษัตริย์ไทย เมืองคังมีท่าเลอยู่ บนเขาทางขึ้นก็เป็นชอกเขา หากต่อการเข้ายึด เริ่มการศึกทางพระมหาอุปราชเข้าตีก่อนและแพ้ลงมา ครั้งที่สองให้พระสังกะทัตเข้าตีก็ไม่สำเร็จ ต่อไปเป็นหน้าที่ของสมเด็จพระนเรศวร ด้วยทรงพระปรีชาสามารถจึงตีเมืองคัง ได้สำเร็จและจับตัวเจ้าฟ้าไทยใหญ่มาถวายพระเจ้านันทบุเรง อีกด้วย การศึกครั้งนี้สร้างความอับอายให้พระเจ้านันทบุเรง เพราะต้องการให้ราชโอรสชนะ ใช้แต่เรื่องการศึกษาเท่านั้นในยามว่างก็มีการนำไก่ชนมาตีกัน ระหว่างไก่ของสมเด็จพระนเรศวร และพระมหาอุปราช ผลคือไก่ชนของพระนเรศวรตีชนะ ทำเอาพระมหาอุปราชเสียหน้าจึงตรัสว่า "ไก่เขลยตัวนี้เก่งจริงหนอ" พระนเรศวรทรงได้ยืนดั่งนั้นจึงตรัสกลับไปว่า "ไก่ตัวนี้ อย่ายว่าแต่จะพินันเอาเดิมพันเลยถึงจะชนเอาบ้านเอาเมืองก็ได้" (ถ้าลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่สมัยที่สมเด็จพระนเรศวรทรงขับไล่เขมร การตีเมืองคังได้สำเร็จจนถึงการชนไก่ จะเห็นว่าสมเด็จพระนเรศวรทรงมีพระบารมีเหนือกว่าทางฝ่ายพม่ามากนัก)

9. ความเป็นมาของพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อยู่ที่ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระคชาธารออกศึก และองค์เจดีย์ยุทธหัตถีสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเจดีย์เพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะในสงครามยุทธหัตถีที่ทรงมีต่อพระมหาอุปราชแห่งพม่า เมื่อปี พ.ศ.2134 และในปี พ.ศ.2495 พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

ประกอบด้วย พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงพระคชาธารออกศึก และองค์เจดีย์ยุทธหัตถี

กองทัพพบได้บูรณปฏิสังขรณ์องค์เจดีย์ขึ้นใหม่ โดยสร้างเป็นเจดีย์แบบลังกา ทรงกลมใหญ่ สูง 66 เมตร ฐานกว้างด้านละ 36 เมตร ครอบเจดีย์องค์เดิมไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จไปประกอบพิธีบวงสรวงและเปิดพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2502 ซึ่งรัฐบาลได้กำหนด ให้วันที่ 18 มกราคม ของทุกปี เป็นวันถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ พร้อมกันนั้นทางจังหวัดที่ได้จัดให้มีงานเฉลิมฉลองพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ทุกปี เลยจากเจดีย์ไปประมาณ 100 เมตร เป็นที่ตั้งของรูปปั้นของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและภายในมีพระสุพรรณกัลยามีผู้นิยมไปสักการบูชาอยู่ในปัจจุบัน ที่ตั้งพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ว่าการอำเภอดอนเจดีย์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี 72170

10. ประวัติที่ตั้ง

รูปปั้นและอนุสาวรีย์หรือพระบรมราชานุสาวรีย์ดอนเจดีย์ ประกอบด้วยพระบรมราชานุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงคชาธารกับองค์เจดีย์ยุทธหัตถี ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลดอนเจดีย์อำเภอดอนเจดีย์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี 72170 เป็นเจดีย์ที่สร้างเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในโอกาสทรงชนะสงครามยุทธหัตถีที่ทุ่งหนองสาหร่าย เจดีย์องค์นั้นค้นพบเมื่อปี พ.ศ.2456 โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงรับสั่งให้เจ้าเมืองสุพรรณบุรีและเจ้าเมืองกาญจนบุรีออกค้นหาไม่พบ ส่วนเจ้าเมืองสุพรรณบุรี พระทิวประชาชน (อี กรณสูต) ออกค้นหาพบซากเจดีย์เก่าองค์หนึ่งในเขตตำบลหนองสาหร่าย กลางป่าไม้เบญจพรรณ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2456 เจดีย์ที่ค้นพบอยู่ห่างจากหนองสาหร่ายไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ 150 เส้น ลักษณะเป็นเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยมกว้าง 10 วา ส่วนสูงไม่อาจกำหนดเพราะยอดชำรุด ทับลงบนฐาน เหลือแต่ฐานสูง 6 วา 3 ศอก จากเรื่องพระเจดีย์ยุทธหัตถี กล่าวว่า ...พระยาสุพรรณฯ เป็นผู้ริเริ่มกราบทูลกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปิติโสมนัสตรัสว่า พระเจดีย์ยุทธหัตถี เป็นอนุสาวรีย์เฉลิมพระเกียรติของเมืองไทย ถึงแม้อยู่ไกลที่ลำบากต่อการเสด็จไปนมัสการ เมื่อปี พ.ศ.2465 เป็นครั้งแรกวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2465 โปรดให้มีการบวงสรวง สมโภชเจดีย์ยุทธหัตถีทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายกองเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราเสื่อป่าทรงอ่านประกาศดุษฎีสังเวยจบลงแล้วทรงรับสั่งให้กระทำวันทยาอุท ชาวพนักงานประโคมแตรเดี่ยว แตรวง และพิณพาทย์ขึ้นพร้อมกัน เมื่อสุดเสียงประโคมแล้วพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งพระบรมราชโองการเป็นเวลานาน เมื่อสิ้นกระแสรับสั่งทุกคนก็เปล่งเสียง "ชัยโย" ดังนั้น คำว่า ชัยโย จึงเป็นคำที่ใช้ครั้งแรกที่สุพรรณบุรี และเปลี่ยนมาเรียกจนกระทั่งมาใช้คำว่า ไชโย ครั้นถึงสมัย

รัตนโกสินทร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงบูรณสร้างเป็นเจดีย์องค์ใหม่ครอบองค์เดิม และเสด็จพระราชดำเนินมาเปิดพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ.2502

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อารีย์ วชิรวารกร (2542, หน้า 143) ให้ความหมายว่าคือ ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมิได้มองแต่ในแง่ของความรู้ความสามารถทางสมองเท่านั้น ในทางที่เป็นจริงแล้วความรู้สึก ค่านิยม จริยธรรม ถ้าเป็นผลจากการฝึกสอนและอบรม ซึ่งนับว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, หน้า 29) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าคือคุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลจากการเรียนการสอนหรือมวลประสบการณ์ทั้งปวง ที่บุคคลได้รับการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆของสมรรถภาพทางสมอง

ไพศาล หวังพานิช (2526, หน้า 137) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(academic achievement) หมายถึงคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากการฝึกอบรมหรือจากการสอบจึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือสัมฤทธิ์ผล (level of accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไรมีความสามารถชนิดใด

ศิริชัย กาญจนวาสี (2548, หน้า 162) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านมาแล้วนั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและเกิดการเปลี่ยนแปลง

ก๊อต (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นผลของการสะสมความรู้ความสามารถในการเรียนทุกด้านรวมเข้าไว้ด้วยกัน

สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประสบการณ์เรียนรู้ทั้งด้านความรู้ที่เป็นทักษะรวมถึงคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการทดสอบจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งประกอบด้วยความรู้

2. ลักษณะของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิชย์ (2526, หน้า 137) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอนซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบคือ

1. การวัดด้านเนื้อหาเป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา อันเป็น ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆสามารถวัดโดยใช้ “ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์” (achievement test) มีขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทยได้มีนักการศึกษาได้ทำการศึกษาและแบ่งขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ตารางวิเคราะห์เครื่องมือ ลักษณะการสร้าง
3. กำหนดชนิดของข้อทดสอบและศึกษาวิธีสร้าง
4. เขียนข้อสอบ
5. ตรวจสอบคำตอบ
6. จัดพิมพ์แบบทดสอบ
7. ทดสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ
8. จัดทำแบบทดสอบจริง

2. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือ ทักษะของผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงให้ ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปะศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ “ข้อทดสอบภาคปฏิบัติ” (performance)

3. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง วิธีตรวจสอบว่านักเรียนมีพฤติกรรม ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้เพียงใด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นการวัด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมอง และสติปัญญาของนักเรียน ภายหลังจากที่เรียนไปแล้วโดยใช้แบบทดสอบ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ บรรดล สุขปิติ (2542, หน้า 43) ที่กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การนำชุดของข้อคำถาม หรือกลุ่มของงาน หรือสภาพการณ์ต่างๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้ไปกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม ที่มุ่งหวังตอบสนองออกมา แล้วสังเกตพฤติกรรมที่ตอบสนองนั้นว่ามีลักษณะอย่างไรและมี คุณภาพดีเพียงใด ซึ่งการทดสอบต้องประกอบด้วย 2 ส่วนต่อเนื่องกัน คือ ส่วนที่ทำหน้าที่เป็น ตัวเรากับส่วนที่เป็นพฤติกรรมของนักเรียนที่ตอบสนองออกมาจนสังเกต และวัดได้ สิ่ง ที่ทำหน้าที่เป็นตัวเร้าหรือกระตุ้นเรียกว่าเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น

การที่นักเรียนได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษา ไม่ว่าจะแห่งใดก็ตามในช่วง ระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น พฤติกรรมหรือคุณลักษณะต่างๆ ของนักเรียนย่อมเปลี่ยนแปลงไปจาก เดิมนักเรียนย่อมจะต้องเจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายของ การศึกษาที่ได้กำหนดไว้ เช่น มีสติปัญญาฉลาดขึ้น เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ที่

ไม่เคยรู้มาก่อนรู้จักการคิดแก้ปัญหา มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง สามารถใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นผู้มี จริยธรรม มีจรรยาบรรณที่ดีขึ้นกว่าเดิมเจริญก้าวหน้าของนักเรียนในด้านต่างๆ ดังกล่าวอันเกิด จากการเรียนการสอนเรียกได้ว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ ความคิด (cognitive domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวกับ กระบวนการต่างๆ ทางด้านสติปัญญา และสมอง ประกอบด้วยพฤติกรรม 6 ด้านดังนี้

1.1 ความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวประสบการณ์ที่ ผ่านมา

1.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องย่อ ในความสำคัญ แปลความหมาย ตีความหมาย และขยายความหมายของเรื่องได้

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือหลักวิชาที่เรียน มาแล้วในการสร้างสถานการณ์จริงๆ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึงความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ หรือ วัตถุประสงค์ของเพื่อต้องการค้นคว้าหาสาเหตุเบื้องต้น หาความสัมพันธ์ระหว่างใจความ ระหว่าง ส่วนรวมระหว่างตอน ตลอดจนหาหลักการที่แฝงอยู่ในเรื่อง

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึงความสามารถนำความรู้มาจัดระบบใหม่เป็นเรื่อง ใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม มีความหมายและประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

1.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยคุณค่าของบุคคลเรื่องราววัตถุประสงค์ของ อย่างมีหลักเกณฑ์

2. ด้านความรู้สึก (affective domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการ เจริญเติบโต และพัฒนาการในด้านความรู้สึก คุณค่าความซาบซึ้งและเจตคติต่างๆของนักเรียน

3. ด้านการปฏิบัติงาน (psycho – motor domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาทักษะในการปฏิบัติ และดำเนินการ เช่น การทดลอง เป็นต้น

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บัวรัตน์ จันทิพย์ (2539, หน้า 42) ได้สรุปแนวคิดของเพรสคอตต์ ได้ใช้ความรู้ ทางชีววิทยา สังคม วิทยา จิตวิทยาและการแพทย์ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนของ นักเรียนและสรุปผลการศึกษาว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน ทั้งในและนอก ห้องเรียน พบว่าประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกายสุขภาพ ทางกาย ข้อบกพร่องทางกาย และบุคลิกภาพท่าทาง

2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดาความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว

3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมและฐานะทางบ้าน

4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

5. องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียน

6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์

บัวรัตน์ จันทิพย์ (2539, หน้า 43) ได้เสนอแนวคิดของแคร์รอลเกี่ยวกับอิทธิพลขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยนำเอาครู นักเรียน และหลักสูตรมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยเชื่อว่าเวลาและคุณภาพของการสอนมีอิทธิพลโดยตรงต่อปริมาณความรู้ที่นักเรียนได้รับ

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอสรุปได้ว่าเป็นองค์ประกอบทางด้านกายภาพ คือร่างกายของผู้เรียนเอง องค์ประกอบทางด้านสังคม คือครอบครัวสังคม และองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ คือ ความรักความเอาใจใส่การปรับตัวแต่ปัจจัยหลักอีกประการหนึ่งที่จะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนคือ วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

5. เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2539, หน้า 146-150) ได้แบ่งเครื่องมือใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด บทพร้อมตรงไหน จะได้ซ่อมเสริม หรือวัดดูความพร้อมก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่

2. แบบทดสอบมาตรฐาน สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดีพอจึงสร้างเกณฑ์ปกติ(nom) ของแบบทดสอบนั้น ซึ่งสามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผล เพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ จะใช้วัดอัตราการพัฒนาของเด็กแต่ละวัยในแต่ละกลุ่มแต่ละภาคก็ได้ จะใช้สำหรับให้ครูวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิชาต่าง ๆ ในเด็กแต่ละคนก็ได้ ข้อสอบมาตรฐานนั้นนอกจากจะมีคุณภาพของแบบทดสอบสูงแล้วยังมีมาตรฐานในด้านวิธีดำเนินการสอบ ก็คือไม่ว่าโรงเรียนใดหรือส่วนราชการใดจะนำไปใช้ ต้องดำเนินการสอบ

แบบเดียวกัน แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกถึงวิธีการสอบว่าทำอย่างไร และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนอีกด้วย

สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม ด้านสังคม การแก้ปัญหาให้ดีกว่าเดิม

แนวคิดในการสร้างแบบวัดเจตคติ

1. ความหมายของเจตคติ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ดังนี้

กัญญา ทองสิงห์ (2540, หน้า 36) ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามสภาพการณ์ เมื่อบุคคลนั้นได้รับความรู้ ประสบการณ์ ก็จะแสดงออกให้รู้ถึงความคิดของตน เจตคติสามารถสร้างขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้

ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 54) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเกิดความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ เจตคดียังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่ทำให้เกิดพฤติกรรม

วิภาวี แป้นเรือง (2546, หน้า 37) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและความพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบ เป็นการบอกแนวโน้มทางจิตใจของบุคคลเมื่อปะทะสัมพันธ์กับสิ่งของ บุคคล ประเพณี หรือสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งมีผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา เจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้

กูด (Good, 1973, p. 59) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความเอนเอียงหรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์ หรือคุณค่า ตามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึกและอารมณ์

ไอเคน (Aiken, 1985, p. 290) กล่าวไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองเชิงบวกหรือเชิงลบต่อวัตถุ สถานการณ์ สถาบัน หรือบุคคล

อนาสตาซี (Anastasi, 1986, p. 541) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่แสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี เชื้อชาติ และสถาบันต่างๆ

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมาแล้วนั้นสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ หรือความศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อวัตถุ สถานการณ์ สถาบัน หรือบุคคลอื่น ๆ

2. ลักษณะที่สำคัญของเจตคติ

จิรวรรณ ชำนาญช่าง (2544, หน้า 12) ได้รวบรวมลักษณะของเจตคติไว้ ดังนี้

1. เป็นผลหรือขึ้นอยู่กับบุคคลประเมินผลสิ่งเร้าแล้วเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม

2. เจตคติแปรค่าได้ทั้งความเข้มข้นและทิศทาง

3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง

4. เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม

5. เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกันอาจสัมพันธ์กัน

6. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตในการตอบสนองสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ

7. สภาพความพร้อมจะตอบสนองในลักษณะซับซ้อนที่บุคคลจะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ และจะเกี่ยวข้องกับอารมณ์

8. เจตคติไม่ใช่พฤติกรรมแต่เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม

9. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อเป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้

10. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ ทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ และเซาว์ปัญญา

11. เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อประสบกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่แตกต่างไปจากเดิม

สรุปได้ว่าเจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการที่บุคคลได้ผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์มานาน มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบุคคลที่จะยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งต่าง ๆ เจตคติสามารถสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากอิทธิพลของสังคมและสภาพแวดล้อมที่ต่างจากเดิม

3. องค์ประกอบของเจตคติ

กรวีร์ เมฆหมอก (2542, หน้า 27) ได้สรุปองค์ประกอบของเจตคติไว้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ได้รับรู้ อาจเป็นไปในทางดีหรือไม่ดีถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นก็ชอบความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใด ก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (behavioral component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรูสึกของตนเอง คือการที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ยอมปฏิบัติหรือไม่ยอมปฏิบัติ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเจตคติมี 3 ประการ คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้ทางด้านความรู้สึก และทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกเป็นผลเนื่องมาจากการรับรู้ของบุคคลและจะส่งผลไปถึงพฤติกรรมการกระทำของบุคคล และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ

4. การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

กัญจนา ทองสิงห์ (2540, หน้า 39) กล่าวถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติอย่างเป็นทางการว่า เป็นวิธีการที่อาศัยพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้และเชื่อว่ามนุษย์เป็นบุคคลที่มีเหตุผล สามารถคิด สามารถถูกกระตุ้นเพื่อให้เกิดภาวะรับการชักจูงให้สนใจข่าวสารต่าง ๆ สามารถเรียนรู้เนื้อหาของข่าวสารและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติได้ ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะเป็นแบบวิธีการที่เป็นทางการ มีการสื่อความหมายที่เป็นทางการ และมีรูปแบบมีการวางแผนอย่างรอบคอบ

นอกจากนี้ กัญจนา ทองสิงห์ ยังได้รวบรวมทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคม (The Social Judgment Theory of Attitude Change) เจ้าของทฤษฎีคือ มูซาเฟอร์ เซอริฟ และคาร์ล ไอ โฮฟแลนด์ (Muzaffer Sherif and Carl I. Hoveland) หลักการของทฤษฎีนี้มีว่า การเปลี่ยนแปลง เจตคติของบุคคลนั้น จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลได้เลือกตัดสินใจที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพราะโดยปกติบุคคลจะใช้สติปัญญาในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเสมอ บางครั้งบุคคลจะปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อม และบางครั้งจะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตนเอง ในกรณีที่จะต้องปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยที่เจตคติของบุคคลนั้นยังไม่สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมหรือสังคม บุคคลนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคมเสมอ

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการกระทำ (Active Participation Theory) เจ้าของทฤษฎีคือ เคอร์ท เลวิน (Kurt Lewin) หลักการของทฤษฎีนี้มีว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลให้เป็นในรูปใด จะต้องให้เขามีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีความสอดคล้องทางความคิด (Cognitive Consonance Theory) เจ้าของทฤษฎีคือ ฟรีทซ์ ไฮเดอร์ (Fritz Heider) หลักการของทฤษฎีนี้มีว่า ถ้าสมาชิกในสังคมหรือ กลุ่มใด ๆ ก็ตาม มีความรูสึกหรือทำที่เป็นไปในแนวที่สอดคล้องกันก็จะอยู่ด้วยกันได้ แต่ถ้า

มีความคิดหรือความรู้สึกแตกต่างไปจากสังคมหรือกลุ่ม ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติให้เหมือนกันหรือสอดคล้องกันต่อไป

4. ทฤษฎีความไม่สอดคล้องทางความคิด (Cognitive Dissonance Theory) เจ้าของทฤษฎีคือ ลีออน เฟสทิงเจอร์ (Leon Festinger) หลักการของทฤษฎีมีว่า เมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งขึ้นเป็นสองทาง แต่ละทางไม่ลงรอยกัน ก็จะพยายามขจัดความขัดแย้งให้หมดไป ไม่ว่าจะขัดแย้งกับบุคคล วัตถุ หรือสถานการณ์ วิธีขจัดความขัดแย้งโดยปรับความรู้สึกจากชอบหรือไม่ชอบให้เป็นไปในทางตรงกันข้ามจะเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลนั้น สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก

วิภาวี แป้นเรือง (2546, หน้า 39) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมีดังนี้

1. บิดา มารดา การที่บิดามารดามีเจตคติต่อสิ่งใดในลักษณะหนึ่งลักษณะใดย่อมมีอิทธิพลต่อบุตรให้มีเจตคติในทางเดียวกับบิดามารดา
2. วัฒนธรรมภายในสังคม คนที่มีอาชีพต่างกันหรืออยู่ในชั้นของสังคมต่างกัน หรือคนที่นับถือศาสนาต่างกัน ย่อมมีเจตคติต่างกัน
3. บุคลิกภาพของแต่ละคนย่อมมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติต่อสิ่งต่างๆ ด้วย เช่น คนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมือนคนอื่น อ่านรู้สึกมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย เป็นต้น
4. การศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน กิจกรรมของโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าสถาบันอื่น ๆ ในสังคม ฉะนั้นหากโรงเรียนมีครูดี มีตำราเรียนที่ดี และมีการปกครองที่ดี สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเจตคติของเด็กไปในทางที่ดีที่ควร
5. การพักผ่อนหย่อนใจ การแสวงหาความบันเทิงมีหลายด้านด้วยกัน ซึ่งแต่ละด้านล้วนมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของบุคคล

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า เจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ต่างๆ ได้ โดยสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของบุคคลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. การวัดเจตคติ

เจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์ เป็นเรื่องยากในการวัด เพราะผู้ตอบจะต้องประเมินความรู้สึกของตนเองว่า ฟังพอใจหรือมองเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้นๆ มากน้อยเพียงใด ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's scale) ซึ่ง พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2547, หน้า 224-226) ได้อธิบายลำดับขั้นตอนการสร้างไว้ ดังนี้ มาตรการการสร้างแบบวิธีของลิเคอร์ท แบ่งการกำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับที่ 2 เห็นด้วย

ระดับที่ 3 ไม่แน่ใจ

ระดับที่ 4 ไม่เห็นด้วย

ระดับที่ 5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

กำหนดการให้คะแนนการตอบแต่ละตัวเอกโดยทั่วไปจะกำหนดคะแนนข้อความทางบวกเป็น 5 4 3 2 1 (หรือ 4 3 2 1 0) และข้อความทางลบเป็น 1 2 3 4 5 (หรือ 0 1 2 3 4)

ข้อความที่บรรจุลงในมาตรการวัดประกอบด้วย ข้อความแสดงความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ โดยทั่วไปมีจำนวนข้อความตั้งแต่ 20 ข้อ ขึ้นไป การกำหนดน้ำหนักคะแนนตอบแต่ละตัวเลือกกระทำเมื่อได้รวบรวมข้อมูลมาแล้ว โดยกำหนดตามวิธีค่าคะแนนซึ่งนิยมใช้กันมาก มีขั้นตอนคือ

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดเจตคติของใคร ที่มีต่อใคร และให้ความหมายของสิ่งทีวัดแน่นอน

2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่จะวัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อโดยให้คลุมเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น ข้อความนี้อาจเขียนขึ้นเองหรือนำมาจากที่อื่นก็ได้ เช่น จากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เป็นต้น แต่จะต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่ข้อเท็จจริง

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกล จะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นบวกและลบคลงกัน หลีกเลี่ยงการใช้คำคุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ เช่น เสมอๆ บ่อยๆ ทั้งหมด เป็นต้น

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม จำนวนข้อที่สร้างขึ้นในครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20-25 ข้อความในแต่ละเรื่องที่จะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในสเกล โดยให้มีตัวเลือก 5 ตัวเลือก ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบ โดยพิจารณา ด้านคุณลักษณะและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนการตอบกับข้อความว่าสอดคล้องกันเพียงใด

5. ทำการทดลองขึ้นต้นก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและภาษาที่ใช้อีกครั้ง และตรวจสอบคุณภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของมาตราวัดเจตคติ

สรุป การวัดเจตคติเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก และความเชื่อ จึงเป็นเรื่องยากในการวัด เพราะผู้ตอบจะต้องประเมินความรู้สึกของตนเองว่าพึงพอใจหรือเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้นๆ มากน้อยเพียงใด และสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดเจตคติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กฤษฎณ์ เจริญทอง (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเที่ยวถ้ำลอดของ ผู้นำเที่ยวท้องถิ่น ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการนำเที่ยวถ้ำลอด ของผู้นำเที่ยวท้องถิ่นของถ้ำลอดส่วนใหญ่มีวิธีการนำเที่ยวตามหลักการนำเที่ยว และตามหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับสูง โดยผู้นำเที่ยวเห็นถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สามารถลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่จะมีผลต่อสภาพธรรมชาติ เพื่อให้การท่องเที่ยวถ้ำลอดเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตลอดไป

ดารัตน์ พุสดี (2541, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นเมืองล้านนา เรื่อง ชิง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก และระดับดี มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ครูและนักเรียนเห็นด้วย และมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง ชิง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาลินี อุดมผล (2542, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่อง การเจียรระโนนนิล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนบ้านช่องด่านสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารทางการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นบ้าน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร พบว่า โครงร่างหลักสูตรมีองค์ประกอบต่างๆ ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องที่สามารถนำไปทดลองใช้ได้ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ผู้สอนและประชาชนชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ร่วมกัน และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนด ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการเจียรระโนนนิล และมีเจตคติที่ดีต่อการเจียรระโนนนิล และควรปรับปรุงในเรื่องของคาบเวลาเรียน

ศรียรรณ จันทรหงษ์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง จักสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษากรณีโรงเรียนวัดยกกระบัตร (ชุมชนราษฎร์นุสรณ์) จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบต่างๆ มีความเหมาะสมสามารถนำไปทดลองใช้สอนกับนักเรียนได้ การทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีคุณสมบัติสามารถปฏิบัติงานได้ มีนิสัยรักการอ่าน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ ส่วนการประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องงานจักสาน และสามารถจักสานกระเป๋าผักตบชวาได้ นักเรียนมีความภูมิใจกับผลงานของตนเอง สำหรับประชาชนชาวบ้านมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและช่วยให้นักเรียนมีความรักในชุมชนมาก

อุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีแซวภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 4 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีแซวภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี 2) การสร้างหลักสูตร พบว่า หลักสูตรประกอบด้วย หลักการ คำอธิบาย รายวิชา จุดหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาเวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน สื่อและการประเมินผล และแผนการสอน 10 แผน ขอบข่ายเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา ลักษณะทั่วไปของเพลงอีแซว และขั้นตอนการแสดงเพลงอีแซว ผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม 3) การทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพังม่วง จังหวัดสุพรรณบุรี สอนโดยปราชญ์ชาวบ้านร่วมกับผู้สอน และผู้วิจัย เป็นเวลา 60 คาบ และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่อง เพลงอีแซว สามารถแสดง เพลงอีแซวได้และมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรในเรื่องระยะเวลาให้มีความยืดหยุ่น ใบบงานให้มีความสนใจ และคำอธิบายรายวิชาให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

ธัญภรณ์ วงศ์อภินิษฐ์ (2543, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องจิตสำนึกของมัคคุเทศก์ในการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระบบนิเวศแนวปะการัง พบว่า กิจกรรมที่นำเที่ยว ลักษณะการใช้แหล่งท่องเที่ยวไม่มีผลต่อความแตกต่างของคะแนนจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระบบนิเวศแนวปะการัง อายุไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระบบนิเวศแนวปะการัง และพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีคะแนนจิตสำนึกสูงกว่าเพศหญิง มัคคุเทศก์ที่มีระบบการศึกษาที่ต่างกัน จะมีคะแนนจิตสำนึกในการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระบบนิเวศแนวปะการังต่างกัน ระยะเวลาการทำงานมีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกในการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระบบนิเวศแนวปะการัง และมัคคุเทศก์ผ่านการอบรมมีคะแนนจิตสำนึกในการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระบบนิเวศแนวปะการังสูงกว่ามัคคุเทศก์ที่ไม่ผ่านการอบรม

สุธิดา สังฆรักษาสัตย์ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวเขตดุสิต ในกลุ่มกรงานและพื้นฐานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า 1) ผลของการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่มีในเขตดุสิตของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตดุสิต 1.1) สถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ พระที่นั่งวิมานเมฆ พระที่นั่งอภิเชษฐดุสิต วัดเบญจมบพิตร สวนสัตว์ดุสิต และพิพิธภัณฑ์รถม้าพระที่นั่ง 1.2) ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ได้แก่ ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องเบญจรงค์ เครื่องแก้ว กรอบรูปทำจากผ้าไหม และโปสการ์ดรูปพระที่นั่งวิมานเมฆ 2) ผลการนำหลักสูตรไปใช้ นักเรียนทั้ง 30 คน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มทั้ง 3 ภาคความรู้ และความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น นำเที่ยวเขตดุสิต พบว่า นักเรียนมีการรับรู้ด้านเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกรายการ การพานักเรียนไปทัศนศึกษาทำให้นักเรียนมีความรู้ในด้านเนื้อหา มากที่สุด

สำลี ทองธิว (2544, หน้า 13) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น งานไม้แกะสลักและงานไม้ สำหรับหมู่บ้านหัตถกรรมไม้และแกะสลักบ้านถวาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านต้นแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นไปในรูปแบบโรงเรียนเข้าเป็นแนวร่วมกับชุมชน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู เพื่อชี้แจงความเป็นมาของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มัธยมศึกษาตอนต้นงานไม้แกะสลักและงานไม้ ซึ่งเป็นความต้องการของชุมชน และนำเสนอแนวคิด เรื่อง การเป็นแนวร่วมระหว่างครูกับชาวบ้าน เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน พร้อมกันนั้น ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 2 ชุด มีกรรมการที่มาจากผู้บริหารหมู่บ้าน 1 ชุด และกรรมการที่เป็นครูทำงานประสานกับกรรมการชุดแรกอีก 1 ชุด ซึ่งกรรมการทั้ง 2 ชุด ทำหน้าที่รับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นร่วมกัน 2) ขั้นกำหนดโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น มี 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 กรรมการดำเนินการสร้างหลักสูตรซึ่งเป็นครูระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร่างเป้าหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน เนื้อหาสาระ ออกแบบประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีวัด และประเมินผล ระยะที่ 2 กรรมการดำเนินการสร้างหลักสูตร นำโครงสร้างหลักสูตรที่วางไว้ นำเสนอเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะจากกรรมการที่เป็นชาวบ้าน 3) ขั้นจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น ประมวลเนื้อหาและจัดทำแผนการสอน สื่อการสอนมี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ครู เป็นกรรมการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น จัดทำรายละเอียดของแผนการสอนตาม โครงสร้างหลักสูตรที่ผ่านความเห็นชอบจากชาวบ้านระยะที่ 2 ครูศึกษาและประมวลความรู้ ทางวิชาการจากแหล่ง ข้อมูลภายนอกเพิ่มเติม และระยะที่ 3 ครูลงมือสร้างบันทึกการสอน เอกสารประกอบการสอนสื่อการสอนแบบวัดและประเมินผลและทดลองใช้บันทึกการสอน บางส่วน 4) ขั้นวิพากษ์หลักสูตรท้องถิ่น โดยชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 5) ขั้นปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นก่อนนำไปใช้

ยุพิน บุญญานาม (2544, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง จังหวัดระยอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง จังหวัดระยอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความเหมาะสมที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนได้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง จังหวัด ระยอง สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความรัก ความ ภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง

ปรารธนา ศรีสุข (2544, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสมุทรปราการ โดยดำเนินการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างหลักสูตรโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ศึกษาหลักสูตรแม่บทวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย พุทธศักราช 2539 ในด้านหลักการและแนวคิด จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ศึกษาข้อมูลด้าน สภาพทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ และข้อมูลทางภาษาด้านคำศัพท์เฉพาะและเรื่องราว เกี่ยวกับท้องถิ่น วัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีโอกาส พบเห็นและใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ยกร่างหลักสูตร ขั้นที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นและ ปรับปรุงแก้ไข ขั้นที่ 3 การจัดทำวัสดุหลักสูตร ขั้นที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตรเพื่อหาคุณภาพ ของหลักสูตร ขั้นที่ 5 การปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการใช้ หลักสูตรของนักเรียนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน โดยใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับการ ท่องเที่ยวสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อ วิชาภาษาอังกฤษในระดับดีมาก

สิทธิเดช สาลีแก้ว (2545) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์ป่าชายเลน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนวัดคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 25 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลนก่อนและหลังการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณรงค์ศักดิ์ ศรีวิสัย (2545, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาช่างทอผ้ากะเหรี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแม่ตั้นวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรรายวิชาช่างทอผ้า กะเหรี่ยง พบว่า ผลงานของผู้เรียนมีความเหมาะสมกับการใช้หลักสูตร และความคิดเห็นของ ครูผู้สอนเกี่ยวกับความเหมาะสมของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาช่างทอผ้ากะเหรี่ยง พบว่า รูปแบบของหลักสูตร รายละเอียดของหลักสูตร ทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล รวมทั้งการใช้หลักสูตรในด้านการจัดกิจกรรม การประสานงานกับวิทยากรท้องถิ่นมีความเหมาะสม

อัมพร เต็มดี (2545, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัด

ราชบุรี มีขั้นตอนในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ 3) ทดลองใช้ 4) ประเมินและปรับปรุงแก้ไขกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดเห็นที่ดีต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

จิตรา ชุมณี (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง 2) หลักสูตรประกอบด้วย หลักการ คำอธิบายรายวิชา จุดหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวทาง การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล และแผนการสอน 10 แผนการสอน ขอบข่ายเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น เทศกาลงานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในท้องถิ่น โรงแรมสถานที่พัก ร้านอาหาร และผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกในท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น คุณสมบัติทั่วไปของมัคคุเทศก์ และการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม 3) นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเขาช้าง อำเภอไทรโยคจังหวัดกาญจนบุรี ในชุมชนมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยผู้วิจัยครูผู้สอนกิจกรรมชุมชน ผู้รู้ในท้องถิ่นและมัคคุเทศก์อาชีพเป็นผู้สอน จำนวน 25 คาบ คาบละ 50 นาที และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นก่อนและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนสามารถจัดทำชิ้นงานได้ระดับดีมาก เช่น แผ่นพับ หนังสือเล่มเล็ก นิทาน แต่งกลอนเกี่ยวกับการนำเที่ยว และปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นได้ และมีความคิดเห็นที่ดีต่อหลักสูตร และหลักสูตรควรปรับปรุงเรื่องระยะเวลาในการสอนให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับเนื้อหา

นันทิชัย หิรัญวงษ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความรัก ห่วงแหน และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน พบว่าหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ มีความเหมาะสมที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ดังนั้นส่วนประกอบในโครงร่างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องและเหมาะสม

2. งานวิจัยต่างประเทศ

บัทเลอร์ (Butler, 1996, pp. 4254-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบ กราฟฟิกส์ที่จำเป็นทางการศึกษาให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ กราฟฟิกส์และนักการศึกษา เมื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมด้วย

วิทเทอร์ (Wither, 2003, p. 2176) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นและการจัดพื้นฐานการศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาข้อมูลเพื่อการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา ซึ่งพบว่า ทางโรงเรียนมีการวิเคราะห์ถึงพื้นฐานของหลักสูตรว่า ควรปรับปรุงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และทำให้เด็กเกิดความคิดโดยใช้ ประสาทสัมผัสทุกส่วนจากตัวเด็กกับสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาอยู่ด้วย จัดหาโอกาสให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน ซึ่งหลักสูตรนี้ได้พัฒนาทุกระดับ โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เน้นในเรื่องของระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยการรวมกันจัดระหว่างครู สมาชิกของชุมชน และ นักเรียน ซึ่งผู้นำชุมชนจะจัดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของ โรงเรียน

สรุป หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งการจัดการศึกษาเน้น ความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และมีความ รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมี ความสามารถเรียนและพัฒนาตนเองได้ และเป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ การเรียนรู้ เวลา และจัดการเรียนรู้ และยังส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้คำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสังคมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักท้องถิ่น ของตนเอง